

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/75/2023
Identifikačné číslo spisu:	8118204700
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8118204700.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ H. A. J. Z., narodeného XX. E. XXXX, J. - X. Š.Á., Š. X, 2/ H. Z., narodenej XX. O. XXXX, J. - X. Š.Á., Š. XXXX/X, obaja zastúpení advokátkou Mgr. Zuzanou Novákovou, Prešov, Slovenská 84, proti žalovanej A. Z. H., narodenej XX. X. XXXX, L., Š. XXX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Ličákom, Kapušany, Záhradná 19/468, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 15C/20/2018, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. septembra 2022 sp. zn. 6Co/15/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom 1/ a 2/ priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 20. januára 2022 č. k. 15C/20/2018-355 (v poradí druhým) pripustil zmenu žaloby v zmysle predloženého znaleckého posudku č. 47/2021, že žalobca 1/ požaduje zaplatenie istiny 302,38 eur a žalobkyňa 2/ požaduje zaplatenie istiny 151,19 eur (I.), žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 302,38 eur s ročným úrokom z omeškania 5 % od 01. mája 2018 do zaplatenia (II.), žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ náhradu trov konania v rozsahu 100 % (IIa), žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 2/ sumu 151,19 eur s ročným úrokom z omeškania 5 % od 01. mája 2018 do zaplatenia (III.), žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 2/ náhradu trov konania v rozsahu 100 % (IIIa). Konštatoval, že žalobcovia sa žalobou domáhajú na žalovanej vydania bezdôvodného obohatenia za obdobie od 01. mája 2016 do 30. apríla 2018 na tom základe, že sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti - parcela reg. „E“ č. XXX/X o výmere 302 m², v k. ú. X. Š., zapísanej na LV č. XXXX; žalobca 1/ v podiele 2/3 k celku a žalobkyňa 2/ v podiele 1/3 v pomere k celku. Časť tejto parcely v rozsahu 72 m² užíva bez právneho dôvodu žalovaná tým, že na nej stojí budova, ktorá slúži na prevádzkovanie podnikateľskej činnosti. Ide o stavbu súp. č. XXXX, vedenú na LV č. XXXX, ktorej výlučným vlastníkom je žalovaná.

1.2. Súd prvej inštancie na zistený skutkový stav aplikoval ustanovenia § 1, § 2, § 4, § 7 ods. 1, § 9

ods. 1, § 10 ods. 1 zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení účinnom do 30. apríla 2018, § 451, § 456, § 458 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) a poukázal na to, že žalobcovia listom z 10. apríla 2018 vyzvali žalovanú na zaplatenie 342,72 eur najneskôr do 30. apríla 2018 z dôvodu, že bez právneho dôvodu (budovou vo svojom vlastníctve) užíva neoprávnené pozemok v spoluvlastníctve žalobcov. Podľa výpisu z LV č. XXXX na parcele registra „C“ č. XXXX je postavená administratívna budova so súp. č. XXXX, druh stavby poľnohospodárska budova vo výlučnom vlastníctve žalovanej. Kolaudačným rozhodnutím MŇV v Prešove č. VYST.7231/85-165-MK, bolo povolené užívanie stavby stravovacieho zariadenia, ktorá bola určená pre stravovanie zamestnancov štátneho majetku Prešov. Súd prvej inštancie k právnej stránke veci uviedol, že vychádzajúc z ustanovenia § 1 ods. 1, zákon o nájme poľnohospodárskych pozemkov sa vzťahuje na nájomné zmluvy o nájme pozemku na poľnohospodársky účel a doplnil, že samotný pozemok zastavaný stavbou na poľnohospodárske účely do 24. júna 1991 sám osebe nevedie k použitiu právneho režimu zákona o nájme poľnohospodárskych pozemkov, ale aby k jeho aplikácii došlo je nevyhnutné, aby bol užívaný na poľnohospodárske účely. V tejto súvislosti mal za nesporné, že vlastníctvom stavby na cudzom pozemku dochádza k vzniku bezdôvodného obohatenia na úkor vlastníkov pozemku a zo žalobcami predloženého znaleckého posudku č. 47/2021 mu vyplynula všeobecná hodnota nájmu za posudzované obdobie: rok 2016 (2,977 eur/m²/rok), rok 2017 (3,197 eur/m²/rok) a rok 2018 (3,376 eur/m²/rok). Takto súd prvej inštancie dospel k záverom o výške bezdôvodného obohatenia: za obdobie od 01. mája 2016 do 31. decembra 2016 vo výške 143,48 eur (2,977 x 72m²/366 (počet dní v roku) x 245 (počet dní obdobia); od 01. januára 2017 do 31. decembra 2017 vo výške 230,18 eur (3,197 x 72m²), za obdobie od 01. januára 2018 do 30. apríla 2018 vo výške 79,91 eur (3,376 x 72m²/365 (počet dní v roku) x 120 (počet dní obdobia); spolu 453,57 eur, z čoho 2/3 podiel žalobcu 1/ predstavuje 302,38 eur a 1/3 podiel žalobkyne 2/ predstavuje 151,19 eur. K žalovanou vznesenej námietke zaujatosti poznamenal, že má rovnako neutrálny postoj k oboj stranám sporu a ich právnym nástupcom, preto žalovanou vytýkaný postup považoval za súladný so zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), keďže žalobcov iba procesne poučil o dôkaznom bremene vo vzťahu k výške ich nároku pri zohľadnení nespornosti jeho základu.

1.3. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 262 ods. 1 CSP s vysvetlením, že ide o konanie, v ktorom výška plnia závisí od znaleckého posudku a úvahy súdu. V takýchto konaniach treba stále vychádzať z toho, že úspech žalobcu je daný úspechom v základe nároku.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom zo 14. septembra 2022 sp. zn. 6Co/15/2022 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a priznal žalobcom voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Z obsahu rozhodnutia súdu prvej inštancie mal za to, že k naplneniu odvolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP) nedošlo, nakoľko výklad a aplikácia zákonných predpisov zo súdu prvej inštancie je v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu.

2.1. K námietke žalovanej o porušení práva na spravodlivý proces, ktoré zapríčinil zákonný sudca tým, že vyzval žalobcov na predloženie znaleckého posudku, odvolací súd pripomenul, že žaloba, ktorou sa žalobcovia domáhali vydania bezdôvodného obohatenia za obdobie od 01. mája 2016 do 30. apríla 2018, bola súdu prvej inštancie doručená 27. apríla 2018. Súd prvej inštancie e-mailom z 15. februára 2019 požiadal Krajský súd v Prešove o doručenie kópie znaleckého posudku vypracovaného obchodnou spoločnosťou Znalci, s. r. o. (doplnenie č. 2 ZP č. 2/2011) zo súdneho spisu vedeného Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 20C/32/2009 a Krajský súd v Prešove mu tento znalecký posudok (jeho predmetom bolo stanovenie hodnoty nájmu za obdobie od 24. marca 2009 do 23. marca 2011) doručil 21. februára 2019. Následne bolo žalobe žalobcov vyhovieť a bol im priznaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, avšak vo výške nájomného určeného v súlade so zákonom o nájme poľnohospodárskych pozemkov. Zdôraznil, že neskôr bol rozsudok súdu prvej inštancie odvolacím súdom zrušený a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Súdu prvej

inštancie sa až (po zrušení rozsudku súdu prvej inštancie odvolacím súdom) vrátil spis, z ktorého zistil, že viazaný názorom odvolacieho súdu bude musieť priznať žalobcom trhovú nájomnú, ale aj to, že na základe znaleckého posudku, ktorým bolo posúdené obdobie rokov 2009 až 2011, to nebude možné. Pomerované touto optikou odvolací súd zastával názor, že odvolací dôvod spočívajúci v narušení základného kontradiktórneho princípu, je založený na absolútnom nepochopení tohto princípu odvolateľkou, ktorá ho interpretuje ako „absolútny“ princíp bez jeho koexistencie so zostávajúcimi princípmi a zásadami na ktorých je civilný sporový poriadok vystavaný. V kontexte uvedeného potom výzvu zo 04. februára 2021, ktorou prvoinštančný súd vyzval žalobcov, aby predložili dôkaz o výške uplatňovaného nároku z dôvodu, že je potrebné, aby odborne spôsobilá osoba zodpovedala otázku, aká by bola suma nájomného za predmetnú nehnuteľnosť v požadovanom období, ak by bola prenajatá za účelom postavenia stavby z dôvodu, že „výšku žalobou uplatneného nároku nemá súd za preukázanú“, odvolací súd nevyhodnotil ako postup súdu v rozpore s princípom kontradiktórnosti civilného sporového konania; vôbec z neho nemožno vyvodíť ani taký postup zákonného sudcu, ktorý by mal zadávať strane sporu pochybnosti o jeho nezaujatosti. Ozrejmil, že priamo procesný predpis stanovuje rešpektovať tiež zásadu intencionality, ktorá sama osebe, okrem iného, vyjadruje aj potrebu ozrejmiť sporovým stranám, ktoré skutočnosti v sporovom konaní považuje súd za preukázané a ktoré nie a z akých dôvodov resp. ktoré zostávajú naďalej sporné. Odvolací súd tak dospel k záveru, že predmetnou výzvou súd prvej inštancie zvolil efektívny postup, keď uvedenú skutočnosť neoznamoval na pojednávaní (ktoré by nariadil len za týmto účelom), ale zvolil procesný postup v podobe vypracovania písomnej výzvy; s vedomím, že žalobcovia majú nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške rovnajúcej sa trhovému nájomnému, efektívne vyzval žalobcov na predloženie znaleckého posudku, lebo iba po jeho predložení mohol určiť sumu bezdôvodného obohatenia prináležiacu žalobcom, príp. aplikovať sudcovskú koncentráciu konania.

2.2 Odvolací súd s prihliadnutím na uvedené vyhodnotil ako nedôvodnú aj námietku žalovanej, že rozhodoval vylúčený sudca; nesúhlasil s tvrdeniami žalovanej, že námietka zaujatosti sa netýkala procesného postupu, ale faktu, že sudca má vo veci predpojatý názor (porušil zákaz prejudikovania názoru súdu), teda, že je zaujatý, t. j. jednalo sa o vzťah sudcu k veci samotnej a účastníkom konania a doplnil, že žalovanou tvrdenú zaujatosť sudcu priamo vylučuje predchádzajúci postup sudcu v konaní, keď najprv vychádzal z iného právneho názoru (priaznivejšieho pre žalovanú) a tento svoj právny názor upravil pod vplyvom právneho názoru vysloveného súdom vyššej inštancie v jednoznačne konštruovanom inštruktívnom odôvodnení, ktorým bol zo zákona viazaný. K námietke žalovanej ohľadom výšky nájomného odvolací súd uviedol, že uplatniť na danú vec trhovú nájomnú je možné bez ohľadu na znenie ustanovení zákona o nájme poľnohospodárskych pozemkov a takýto postup je plne v súlade s judikatúrou najvyšších súdnych autorít. V súvislosti s námietkou, že je potrebné skúmať, či je stavba na poľnohospodársky účel užívaná a že v jej prípade túto stavbu na poľnohospodársky účel užívajú nájomcovia, odvolací súd pozornosť upriamil na skutočnosť, že žalovaná ako pasívne legitimovaná v spore je vlastníčkou budovy, ktorú síce prenajíma iným subjektom vykonávajúcim podnikateľskú činnosť v poľnohospodárstve, ale sama nemá oprávnenie na výkon podnikateľskej činnosti v poľnohospodárstve, ani túto činnosť reálne v žiadnej časti tejto budovy nevykonáva. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolaťka“) dovolanie, ktoré odôvodnila ustanoveniami § 420 písm. f), § 420 písm. e) CSP a ktorého prípustnosť vyvodzovala zároveň z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a), § 421 ods. 1 písm. b) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Namietala, že prvoinštančný súd výzvou zo 04. februára 2021 vyzval žalobcov, aby predložili „dôkaz o výške uplatňovaného nároku, pričom v prípade predloženia odborného vyjadrenia je potrebné aby odborne spôsobilá osoba zodpovedala otázku „aká by bola suma nájomného za predmetnú nehnuteľnosť v požadovanom období, ak by bola prenajatá za účelom postavenia stavby?“ z dôvodu, že „výšku žalobou uplatneného nároku nemá súd za preukázanú.“ Na základe tejto výzvy predložili žalobcovia súdu Znalecký posudok č. 47/2021 na preukázanie výšky nároku. Prvoinštančnému súdu vyčítala, že svojim správaním poskytol žalobcom neoprávnenú výhodu a vážne porušil zásadu materiálnej spravodlivosti a rovnosti zbraní; vyslovila presvedčenie, že poučenie o tom, že žalobca opomenul preukázať niektoré zo svojich tvrdení v žalobe, presiahlo poučovaciu povinnosť a v rozpore so zásadou rovnosti strán v

konaní. Toto konanie súdu prvej inštancie odôvodňovalo vážne pochybnosti žalovanej o zaujatosti sudcu. Žalovaná podala z týchto dôvodov (13. januára 2022) aj námietku zaujatosti, avšak súd prvej inštancie na ňu v zmysle § 53 ods. 3 CSP neprihliadol, lebo sa týkala nesprávneho procesného postupu súdu. Podľa dovolateľky sa však súd jej námietkou zaujatosti zaoberať mal, keďže bez uvedeného poučenia „ako majú žalobcovia uplatňovať svoj nárok“, by bol nútený žalobu zamietnuť; takýmto správaním poskytol neoprávnenú výhodu žalobcom, ktorí sú od začiatku zastúpení advokátom a konanie súdu reálne odôvodňovalo vážne pochybnosti žalovanej, že sudca je zaujatý. K nesprávnemu právnomu posúdeniu veci objasnila, že na predmetnom pozemku bola zriadená bývalým poľnohospodárskym družstvom stavba na poľnohospodárske účely a preto je uvedený pozemok v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 504/2003 Z. z. pozemok zastavaný stavbou na poľnohospodárske účely a na nájom tohto pozemku sa preto vzťahuje zákon č. 504/2003 Z. z. Ak by súd určil, že by musela budovu na poľnohospodársky účel využívať žalovaná, tak namieta svoju pasívnu vecnú legitimáciu v spore, pretože pasívne legitimované by boli subjekty, ktoré budovu reálne využívali. V dôvodoch dovolania ďalej podrobne rozoberala skutkový a právny stav veci. Navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil, alebo zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že namietaný dôvod - výzvu na predloženie aktualizovaného znaleckého posudku nemožno považovať za nesprávny procesný postup súdu, ktorý by mal za následok porušenie práva žalovanej na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Poukázali na to, že žalovaná v priebehu konania nenamietala výšku uplatneného nároku, len jeho základ a že až rozhodnutiami odvolacích súdov bol nárok posúdený ako dôvodný čo do právneho základu, preto sa až potom prvoinštančný súd zaoberal výškou nároku; pri tomto postupe neprekročil rozsah poučovacej povinnosti, naopak, konal sústredene a efektívne; neposkytol hmotnoprávne poučenie a teda neporušil princíp rovnosti strán sporu. Mali za to, že ani dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP rovnako nie je naplnený. Zákonná úprava § 49 ods. 1 CSP formuluje dôvody vylúčenia sudcu, jeho pomer k sporu a pomer k stranám, ich právnym zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní. Dôvodom vylúčenia však nie je procesný postup sudcu a jeho rozhodovacia činnosť. K namietanému nesprávnemu právnomu posúdeniu veci uviedli, že podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP nie sú preukázané a navyše dovolanie nie je prípustné ani z dôvodu majetkového cenzu podľa § 422 ods.2 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 420 písm. e) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom

spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Podľa žalovanej napadnutý rozsudok bol vydaný v konaní, v ktorom došlo k procesnej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. e) CSP. Zaujatosť sudcu súdu prvej inštancie vyvodzovala z nesprávneho postupu a jeho procesných úkonov.

11. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované ako judikát R 59/1997, v zmysle ktorého neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g) OSP, posúdiť túto otázku samostatne. Tento záver najvyššieho súdu je naďalej aktuálny aj vo vzťahu k § 420 písm. e) CSP.

12. Sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti (§ 49 ods. 1 CSP). Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (§ 49 ods. 3 CSP). Strana má právo z dôvodov uvedených v § 49 uplatniť námietku zaujatosti (§ 52 ods. 1 CSP). V námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa strana uplatňujúca námietku o dôvode vylúčenia dozvedela a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti podľa prvej vety, súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Ustanovenia o odstraňovaní väd podania sa nepoužijú (§ 52 ods. 2 CSP). Námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Na neskôr uplatnenú námietku zaujatosti súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá (§ 53 ods. 1 CSP).

13. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

14. Ak sa námietka zaujatosti týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti, súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá (§ 53 ods. 3 CSP).

15. Účelom týchto ustanovení je prispieť k objektívnemu a nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k stranám alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Tomuto účelu zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu k veci alebo jeho osobného vzťahu k stranám, prípadne k ich zástupcom, ktorý by mohol ovplyvniť jeho objektívny pohľad na vec a preto vyvoláva pochybnosti o jeho nezaujatosti. Pomer sudcu k veci je daný najmä vtedy, ak sudca má svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia vo veci. Môže ísť o prípady, ak je sudca priamo zainteresovaný na výsledku konania (napr. je účastníkom konania), príp. má na tomto výsledku nepriamy záujem (napr. ako intervenient) alebo získal informácie o veci tzv. neprocesným spôsobom, t. j. inak ako dokazovaním a vnímaním všetkého, čo vyšlo za konania najavo v zmysle § 191 CSP. O kvalifikovaný pomer sudcu k stranám (ich zástupcom) ide najmä vtedy, ak by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim. Samotné pochybnosti účastníka o existencii takéhoto vzťahu sudcu nie sú určujúce; rozhodujúcim

je, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne zakladať legitímne pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

16. Zhodnotením podstaty a obsahu podania z 13. januára 2022 (č. l. 350, 351), ktorým bola uplatnená námietka zaujatosti, ale aj so zreteľom na obsah dovolania, ktorými žalovaná namietala zaujatosť sudcu súdu prvej inštancie, možno konštatovať, že žalovaná neuviedla žiaden kvalifikovaný pomer namietaného sudcu k sporu, k stranám, resp. ich zástupcom a teda neuviedla žiaden konkrétny dôvod, pre ktorý by mal byť namietaný sudca vylúčený. Dôvody zakladajúce prípustnosť rozhodovania o námietke zaujatosti musia obsahovať minimálne prvok vzťahový, či osobnostný prvok sudcu, ktorý by narúšal zdanie o jeho nestrannosti.

16.1. Základom pre vylúčenie sudcu preto môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody, nie však skutočnosť, že sa strana sporu nestotožňuje s rozhodnutím, či postupom súdu. Postup sudcu pri rozhodovaní je samotným výkonom súdnictva. Tvrdené skutočnosti týkajúce sa procesného postupu, či rozhodovacej činnosti sudcu, nemožno bez ďalšieho považovať za okolnosť spochybňujúcu nezaujatosť sudcu.

16.2. Žalovanej subjektívna nespokojnosť s procesným postupom súdu a s procesnými úkonmi súdu, nie je kvalifikovaným dôvodom (konkrétnym vzťahom sudcu k tomuto sporu, k stranám, resp. ich zástupcom) pre ktorý by mohli byť vylúčení sudcovia konajúci vo veci, t. j. či už sudca súdu prvej inštancie alebo sudcovia odvolacieho súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že v predmetnom podaní sa uvádzajú okolnosti, ktoré sa týkajú procesného postupu sudcu okresného súdu, súd prvej inštancie nepochybil, keď vec nepredložil na rozhodnutie nadriadenému súdu (§ 53 ods. 3 CSP).

16.3. Na základe takeého hodnotenia podania žalovanej, podľa ktorého v jej odôvodnení námietky zaujatosti absentujú dôvody prípustnosti, ktoré by spočívali v pochybnosti o zaujatosti zákonného sudcu pre jeho vzťah ku konaniu či k stranám sporu, potom vec prejednávajúci senát nezistil existenciu takej okolnosti, ktorá by svedčila o absencii záruk objektívneho, nezaujatého a nestranného rozhodovania zákonného sudcu. Dovolací súd pochybnosti žalovanej o nezaujatosti sudcu nepovažuje za také, ktoré by mohli mať právnu relevanciu a je toho názoru, že sú motivované tým, že nebolo rozhodnuté podľa subjektívnych predstáv žalovanej.

17. Keďže hodnotenie správnosti súdneho konania a rozhodovania nepatrí stranám sporu a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu, je zrejmé, že ani prípustnosť dovolania v danom prípade z ustanovenia § 420 písm. e) CSP nevyplyva.

18. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

18.1. Dovolateľka atakovala nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie (§ 420 písm. f) CSP) spočívajúci vo výzve žalobcov na predloženie nového znaleckého posudku.

18.2. Podľa čl. 8 Základných princípov CSP sú strany sporu povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podprieť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu. Z čl. 10 ods. 1 Základných princípov CSP vyplýva stranám povinnosť postupovať v konaní v súlade so zákonom a podľa pokynov súdu. Súd môže určiť stranám záväzné procesné lehoty na niektoré procesné úkony (čl. 10 ods. 3 Základných princípov CSP).

18.3. Hodno uviesť, že na základe výzvy zo 04. februára 2021 (č. l. 225) - ktorou súd prvej inštancie v

rámci svojho predbežného právneho posúdenia veci (§ 181 ods. 2 CSP per analogiam) vyzval žalobcov na predloženie dôkazu o výške uplatňovaného nároku, nakoľko predložený znalecký posudok sa týka rokov 2009 - 2011 a predmetom žaloby je obdobie od 01. mája 2016 do 30. apríla 2018 - žalobcovia skutočne predložili Znalecký posudok č. 47/2021 vo veci stanovenia všeobecnej hodnoty nájmu pozemku v období od 01. mája 2016 do 30. apríla 2018 (č. l. 272). Ale ako v odôvodnení zdôraznil samotný súd prvej inštancie, žalobcov iba procesne poučil o dôkaznom bremene vo vzťahu k výške ich nároku pri zohľadnení nespornosti jeho základu. Obdobne sa dá stotožniť aj s konštatovaním odvolacieho súdu, že predmetnou výzvou súd prvej inštancie zvolil efektívny postup, keď uvedenú skutočnosť neoznamoval na pojednávaní (ktoré by nariadil len za týmto účelom), ale zvolil procesný postup v podobe vypracovania písomnej výzvy; s vedomím, že žalobcovia majú nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške rovnajúcej sa trhovému nájomnému, efektívne vyzval žalobcov na predloženie znaleckého posudku, lebo iba po jeho predložení mohol určiť sumu bezdôvodného obohatenia prináležiacu žalobcom, príp. aplikovať sudcovskú koncentráciu konania.

18.4. Dovolací súd preto neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré dovolateľka uvádzala v dovolaní, že súd prvej inštancie svojim správaním poskytol žalobcom neoprávnenú výhodu a vážne porušil zásadu materiálnej spravodlivosti a rovnosti zbraní; súd prvej inštancie neprekročil svoju poučovaciu povinnosť a predmetnou výzvou (§ 181 ods. 2 CSP), v nadväznosti na svoju povinnosť v prípade kasačnej záväznosti bezvýhradne akceptovať právny názor odvolacieho súdu vyjadreného v nosných dôvodoch zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu z 02. septembra 2020 sp. zn. 13Co/3/2020, že „výška bezdôvodného obohatenia v danom prípade má vyjadrovať takú peňažnú čiastku, ktorú by obvykle bolo nevyhnutné vynakladať v danom čase pre dané miesto za podobné alebo porovnateľné užívanie vecí“, iba účinne napomohol k tomu, aby strana „fakticky vo vyhratom spore“ mohla aktualizovať svoj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia rovnajúceho sa trhovému nájomnému. Pôvodne výpočet nároku opreli o Doplnenie č. 2 Znaleckého posudku č. 12/2011 organizácie Znalci s. r. o. (č. l. 64 - 77) vo veci stanovenia všeobecnej hodnoty nájmu pozemku za skoršie obdobie. Kontradiktórnosť sporového konania nie je absolútna a neznamená, že súd rezignuje na plnenie úlohy, ktorej podstatu tvorí materiálne chápanie ochrany spravodlivosti v civilnom procese, bez jeho koexistencie so zostávajúcimi princípmi a zásadami na ktorých je civilný sporový poriadok vystavaný.

18.5. Dovolací súd v tejto súvislosti tiež pripomína, že nie každé procesné pochybenie súdu znamená, že bolo porušené právo na spravodlivý proces; ak súd síce nepostupoval správne, ale v dôsledku tohto nesprávneho postupu nedošlo k takej intenzite zásahu, že ho nemožno hodnotiť ako porušenie práva na spravodlivý proces, nie je namieste, aby došlo k naplneniu predpokladov pre tento dôvod zmätočnosti. O naplnení dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP pôjde vtedy, ak postup súdu, ktorý znemožní realizáciu práv strany sporu, dosiahne takú intenzitu, ktorá odôvodňuje záver o tom, že celé konanie sa nejaví ako spravodlivé; v danej veci však o takýto prípad nešlo a z tohto dôvodu predmetná dovolacia námietka žalovanej neobstoí, namietaným procesným postupom súdu prvej inštancie nedošlo k založeniu vady podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Dovolací súd preto dospel k záveru, že žalovaná neopodstatnene namieta, že odvolací súd (resp. súd prvej inštancie) nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP], resp. že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd [§ 420 písm. e) CSP].

20. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a), § 421 ods. 1 písm. b) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

21. V zmysle § 422 ods. 1 písm. a) a b) CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy a v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

22. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie vecí tzv. majetkovým cenom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie vecí možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy.

23. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších zmien a doplnení sumu minimálnej mzdy pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou ustanovenú podľa § 7 a sumu minimálnej mzdy za každú hodinu odpracovanú zamestnancom ustanoví na príslušný kalendárny rok vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) nariadením vlády a podľa § 1 nariadenia vlády č. 278/2017 Z. z. (účinného v čase doručenia žaloby v prejednávanej veci súdu 27. apríla 2018) sa suma minimálnej mzdy na rok 2018 ustanovuje na 480 eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou.

24. V danom prípade uskutočneniu meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia podľa § 421 ods. 1 CSP bránilo ustanovenie § 422 ods. 1 písm. a) CSP. V prejednávanej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu o peňažnom plnení vo výške 302,38 eura a výrok rozsudku odvolacieho súdu o peňažnom plnení vo výške 151,19 eura, pričom desaťnásobok minimálnej mzdy ku dňu podania žaloby na súde prvej inštancie (t. j. 27. apríla 2018) je 4.800 eur. Z uvedeného vyplýva, že výška predmetu dovolacieho konania neprevyšuje zákonom stanovenú hranicu majetkového cenu obmedzujúceho prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP pri peňažnom plnení (ratione valoris), preto je prípustnosť dovolania žalovanej v zmysle § 422 ods. 1 písm. a) CSP vylúčená.

25. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

26. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.